

Pradžia>Kreipimasis į teismą>ES ir nacionalinės teisės sistemos>Bendrieji nacionaliniai teismai

Национални обикновени съдилища

Airija

Настоящият раздел Ви предоставя информация относно организацията на обикновените съдилища в Ирландия.

Обикновени съдилища

Системата на съдилищата в Ирландия се основава на Конституцията от 1922 г., в която се предвижда създаването на нови съдилища, които да заменят съдилищата, установени по време на британската администрация. Новите съдилища са създадени през 1924 г. със Закона за съдилищата, с който се създава правната основа на съдебната система.

Днешните съдилища са създадени със Закона за (създаване и устройство на) съдилищата от 1961 г. съгласно член 34 от Конституцията, приета от ирландския народ през 1937 г. Апелативният съд е създаден на 29 октомври 2014 г. след проведен през 2013 г. референдум.

В членове 34—37 от Конституцията се разглежда правораздаването като цяло. Член 34.1 гласи, че „правораздаването се извършва в съдилища, създадени съгласно закона“. В Конституцията структурата на съдебната система е представена като състояща се от съд от последна инстанция — Върховния съд, Апелативния съд, който е компетентен да разглежда граждански и наказателни дела, и първоинстанционни съдилища, които включват Висш съд с пълна компетентност по всички наказателни и граждански дела и съдилища с ограничена компетентност, окръжен съд и районен съд, организирани на регионален принцип.

Граждански съдилища**Върховен съд**

С влизането в сила на 28 октомври 2014 г. на тридесет и третата поправка на Конституцията, с която се създава Апелативният съд, са внесени значителни изменения в апелативната компетентност на [Върховния съд](#). Считано от деня на създаването на Апелативния съд, Върховният съд има апелативна компетентност —

а) срещу решение на Апелативния съд, ако Върховният съд установи, че решението включва въпрос от обществено значение или че е в интерес на правосъдието жалбата да се отнесе до Върховния съд, и

б) срещу решение на Висшия съд, ако Върховният съд установи, че са налице изключителни обстоятелства, които налагат пряко обжалване пред него — предварително условие за такова заключение на Върховния съд е наличието на единия или на двата от следните фактори — решението включва въпрос от обществено значение или то е в интерес на правосъдието.

Жалби по граждански производства на Висшия съд, които преди приемането на Тридесет и третата поправка биха били от компетентността на Върховния съд, сега се разглеждат от Апелативния съд, освен в случаите, в които Върховният съд е допуснал жалба поради убеждението си, че тя отговаря на прага, определен в член 34.5.4° от Конституцията. Освен това правни въпроси, по които по-рано окръжният съд е можел да сезира Върховния съд за решение („изложение на фактите“), сега се решават от Апелативния съд.

Тридесет и третата поправка не засяга първоначалната компетентност на Върховния съд, която в действителност обхваща задълженията по член 26 от Конституцията. Съгласно член 26 Върховният съд има правомощието да решава дали даден законопроект (или всяка разпоредба или разпоредби от него), който е приет и от двете камари на Oireachtas (Парламента) и е представен на президента на Ирландия, за да бъде подписан от него/нея, преди да бъде приет като закон, е в противоречие с Конституцията по въпрос, по който президентът е сезирал съда. Ако възникне въпрос, свързан с постоянната недееспособност на президента, той трябва да бъде решен от Върховния съд.

Обикновено съдът заседава в състав от трима или петима съдии и в изключителни случаи — от седем съдии. Когато Върховният съд разглежда дела, свързани с конституционността на законодателен акт на Oireachtas (Парламента), Конституцията изисква съдът да е в състав от минимум петима съдии. Това изискване се прилага и когато съдът трябва да се произнесе по конституционността на даден законопроект, приет от Oireachtas, по искане на президента на Ирландия съгласно член 26 от Конституцията. Когато съгласно член 12 от Конституцията съдът трябва да се произнесе по евентуалната постоянна недееспособност на президента, той заседава най-малко в петчленен състав. Главният съдия или съдия от Върховния съд може да заседава сам, в случай че разглежда определени междинни и процесуални молби.

Апелативен съд

Апелативният съд е създаден на 29 октомври 2014 г. след проведен през 2013 г. референдум. Както и при другите висши съдилища част от компетентността на Апелативния съд му се предоставя от Конституцията, а друга от законодателството. Неговата апелативна компетентност се простира между тези на Висшия съд и на Върховния съд.

Съдът е компетентен да разглежда жалби по граждански производства на Висшия съд, които преди Тридесет и третата поправка на Конституцията биха били от компетентността на Върховния съд. Изключение правят случаите, в които Върховният съд е допуснал жалба поради убеждението си, че тя отговаря на прага, определен в член 34.5.4 от Конституцията. Съдът може да разглежда жалби по дела, разглеждани от Висшия съд относно конституционностъобразността на даден закон или липсата на такава. Конституцията предвижда, че не е възможно приемането на закони, които ограничават компетентността на Апелативния съд да разглежда такива жалби.

Апелативният съд се състои от председател и девет редови съдии. Главният съдия и председателят на Висшия съд са служебно определени за съдии от Апелативния съд. Съдът може да заседава в тричленни съдийски състави. Някои междинни и процесуални молби могат да се разглеждат само от председателя и от друг определен от председателя съдия.

Висш съд

Съгласно Конституцията Висшият съд има пълната първоначална компетентност и правомощия да взема решения по дела и въпроси, независимо дали са от правен или фактически характер, граждански или наказателни. Висшият съд има изключителната компетентност по въпроси, свързани с осиновяването на деца, и по отношение на молби за екстрадиция. Компетентността на Висшия съд обхваща и въпроси относно валидността на всеки закон, като се вземат предвид разпоредбите на Конституцията (с изключение на закон, по отношение на който Върховният съд вече е бил сезиран от президента на Ирландия). Повечето дела във Висшия съд се разглеждат от един съдия, въпреки че има законова разпоредба, съгласно която определени случаи, като например искове за клевета, нападение или незаконно лишаване от свобода, трябва да бъдат разглеждани от съдия, заседаващ заедно със съдебни заседатели. Особено значими случаи могат да бъдат разглеждани от двама или повече съдии, заседаващи като Дивизионен съд.

Висшият съд действа като апелативен съд срещу решения на окръжния съд по граждански дела. Освен апелативна компетентност по граждански жалби пред окръжния съд Висшият съд също има правомощието да преразглежда решенията на всички нисшестоящи трибунали чрез издаване на прерогативни разпореждания за Mandamus (заповед на висша съдебна инстанция до съд от по-ниска инстанция за правилното изпълнение и задължение), Prohibition (забрана от по-висша съдебна инстанция за разглеждане на дело, което е извън компетентността на съда от по-ниска инстанция) и Certiorari (заповед, с която се изискват материалите по дело на съд от по-ниска инстанция с цел преразглеждането им). Тези разпореждания се отнасят не до решенията по същество на нисшестоящите трибунали, а до това дали компетентността е била превишена. Висшият съд може да се произнася по правен въпрос, повдигнат от районния съд. Той също така разглежда молби за освобождаване под гаранция, когато обвиняемият е обвинен в убийство или когато обвиняемият иска промяна на условията, наложени от районния съд. Когато разглежда първоначални искове, Висшият съд обикновено заседава в Дъблин. Той също така заседава и в редица съдебни окръзи в провинцията, където разглежда първоначални искове за обезщетения за телесна повреда и наранявания с фатален изход. Висшият съд на окръга разглежда жалби срещу решения на окръжния съд в провинциалните съдебни окръзи.

Окръжен съд

Гражданскоправната компетентност на [окръжния съд](#) е ограничена, освен ако всички страни по иска са постигнали съгласие, в този случай компетентността е неограничена. Компетентността на съда е ограничена главно до искове, чиято цена не надвишава 75 000 EUR (60 000 EUR при искове за телесни повреди).

Окръжният съд е компетентен по въпроси, свързани със завещания, както и по въпроси, свързани с правото на собственост или договор за наем на недвижими имоти, при които данъчната оценка на имота не надвишава 253,95 EUR. Окръжният съд е компетентен по производства в областта на семейното право, включително съдебна раздяла, развод, нищожност и жалби срещу решения на районния съд.

Гражданските дела в окръжния съд се гледат само от съдия, заседаващ без съдебни заседатели. Той действа като апелативен съд срещу решения на районния съд по граждански и наказателни дела. Обжалването е под формата на повторно изслушване и решението на окръжния съд е окончателно и не подлежи на обжалване.

Окръжният съд също така е компетентен по всички дела за подаване на заявление за нови лицензи за продажба на алкохол за консумация на място и има апелативна компетентност срещу решения на трибунали, като например директора по разследванията в областта на равното третиране.

Районен съд

[Районният съд](#) има местна и ограничена компетентност. В областта на семейното право той има правомощието да издава разпореждания за издръжка, забранителни разпореждания, разпореждания за упражняване на родителски права върху деца, право на лични отношения и установяване на произход.

Районният съд има правомощието да се произнася по граждански дела, основани на договор, покупка на изплащане или кредитни споразумения за продажба, непозволено увреждане, както и неплащане на наем или неправомерно задържане на стоки, когато цената на иска не надвишава 15 000 EUR. Съдът също така е компетентен по отношение на изпълнението по принцип на съдебни решения за дългове, постановени от всеки съд, компетентен е по отношение на голяма част от лицензионните разпоредби, каквито са например продажбите на спиртни напитки, и по отношение на заявления за щети в резултат на злонамерени действия, при които цената на иска не надвишава 15 000 EUR.

Районният съд заседава в съдебните райони в рамките на цялата държава — в 24 района, включващи столичен район Дъблин и 23 други района. По принцип определянето на съдебния район, в който се разглежда делото, зависи от това къде е сключен договорът, от това къде пребивава или развива стопанска дейност ответникът, или в случай на дела, свързани с лицензи — от това къде се намират лицензираните заведения.

Наказателни съдилища

Върховен съд

Върховният съд разглежда жалби срещу решения на Апелативния съд по дела, в които се повдига правен въпрос от изключително обществено значение.

Апелативен съд

Съгласно Закона за Апелативния съд от 2014 г. на Апелативния съд е предоставена апелативната компетентност, упражнявана преди това от Апелативния наказателен съд.

Жалби на лица, осъдени по обвинителен акт в Окръжния съд или Централния наказателен съд, които получават от съдията, разглеждащ делото по същество, документ, че делото подлежи на обжалване, сега са от компетентността на Апелативния съд. Когато предоставянето на такъв документ е отказано, при обжалване на този отказ Апелативният съд може сам да даде разрешение за обжалване.

Освен това Директорът на Държавната прокуратура може да подаде жалба пред Апелативния съд на основание неправомерно низходителна присъда съгласно Закона за наказателното правосъдие от 1993 г., член 2. В случай на предполагаема съдебна грешка жалба може да се подаде съгласно член 2 от Закона за наказателното производство от 1993 г.

На Апелативния съд беше предоставена компетентност да разглежда и жалби от Директора на Държавната прокуратура по правен въпрос, произтичащ от наказателни процеси, приключили с оправдателна присъда. Решението на Апелативния съд не засяга оправдателната присъда. Жалбите, подадени от Директора на Държавната прокуратура срещу оправдателна присъда или срещу решение да не се разпорежда повторно разглеждане, също са от компетентността на Апелативния съд. Съгласно Закона за Апелативния съд от 2014 г. на Апелативния съд е предоставена апелативната компетентност, упражнявана по-рано от Военния апелативен съд. Това означава, че жалби, подадени от лица, осъдени от военен съд, сега са от компетентността на Апелативния съд.

Апелативен наказателен съд

Съгласно Закона за Апелативния съд от 2014 г., апелативната компетентност на [Апелативния наказателен съд](#) се прехвърля на Апелативния съд.

Специален наказателен съд

[Специалният наказателен съд](#) е създаден, за да се произнася по престъпления, за които е установено, че обикновените съдилища не могат да обезпечат ефективното правораздаване и опазването на обществения мир и ред. Съдът заседава в тричленен съдийски състав и няма съдебни заседатели.

Централен наказателен съд

[Централният наказателен съд](#) е наказателното отделение на Висшия съд. Той разглежда тежки престъпления, включително дела за убийства, изнасилвания, измяна и посегателства и наказателни дела съгласно Закона за конкуренцията от 2002 г. Съдът заседава с един съдия и съдебни заседатели.

Окръжен наказателен съд

Окръжният наказателен съд се произнася по дела за престъпления, различни от завежданите в Централния наказателен съд. Заседава с един съдия и съдебни заседатели. Съдът разглежда жалби срещу решения на районния съд.

Районен съд

Районният съд разглежда престъпления от общ характер (най-вече актове от нормативен характер) и някои наказуеми престъпления. Заседава само с един съдия.

Последна актуализация: 18/01/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държвата-членка, отговорна за тази страница.